

N:o 28.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 17 Maj 1883.
— — — — Andra Kammaren den 17 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, om Förordning angående allmänt ordnande af klockarnes löneförmåner.

(Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 21 och 37.)

Till Konungen.

I proposition till 1878 års Riksdag föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen att för sin del godkänna vissa förändrade bestämmelser angående klockarnes aflöning. Denna proposition blef emellertid icke af Riksdagen bifallen.

Vid innevarande riksdag hafva i afgifna enskilda motioner framställningar i ämnet skett; och har Riksdagen funnit det vara af vigt, att dylika ändrade bestämmelser blifva vidtagna.

Riksdagen har derföre, efter inhemtande och öfvervägande af hvad förut i ärendet förekommit och af hvad nu i detsamma blifvit anfördt och föreslaget, sammanfattat sina åsigter beträffande de grunder, på hvilka den allmänt såsom önskvärd ansedda regleringen af klockarnes löneförmåner bör ega rum, uti det här nedan intagna förslag till förordning i ämnet, hvilket Riksdagen för sin del antagit.

Riksdagen har nemligen ansett riktigast, att de bestämmelser, som beslutas, gifvas i form af en förordning, uppställd i särskilda para-

grafer och försedd med ingress, som dels i korthet antyder motiven för förändringen, dels ock angifver de hufvudsakliga nu gällande stadganden, som i och med antagandet af de nya bestämmelserna skulle upphävas.

Riksdagen går nu att i korthet yttra sig öfver dem af de föreslagna nya bestämmelserna, som synas kräfva någon särskild motive-ring, och ansluter sig härvid till författningsförslagets paragrafföljd.

§ 1.

Riksdagen har ansett regleringen böra omfatta klockarelönerna ej mindre i stad än å landet. Visserligen torde å landet oegentligheterna i det nuvarande aflöningssättet i allmänhet vara större än i städerna, hvarest aflöningen utgår på grund af särskilda för hvarje församling vidtagna bestämmelser, men äfven i städerna torde behof förefinnas af ändrade anordningar, hvarigenom, bland annat, de derstädes ej sällan ännu förekommande ej mindre personella afgifter än äfven afgifter för särskilda förrättningar samt ett olämpligt uppbördssätt må försvinna. De församlingar, hvarest lönen redan är ordnad i full öfverensstämmelse med förordningens föreskrifter, äro från bestämmelsen i denna § uttryckligen undantagna.

Nu ifrågavarande reglering har Riksdagen funnit böra omfatta endast klockarelönen. Enligt 24 kap. 30 § Kyrkolagen skall organist uppbära särskild lön, hvarom han och församlingen öfverenskomma, och i församling, hvarest organistbefattning är med klockaretjenst förenad, står det ju alltid församling öppet att härå vid reglering af vare sig den ena eller andra lönen fästa det afseende, som med gällande bestämmelser är förenligt.

§ 3.

Då tillräckliga skäl icke synas förefinnas, hvarföre icke i klockarelönen skulle inberäknas äfven förmånen af bostad och afkastningen af jord, der sådan förmån eller afkastning af klockaren åtnjutes, har uttrycklig bestämmelse derom blifvit i denna § införd.

§ 4.

Enär vid nyare löneregleringar den grundsats vanligast iakttagits, att lönen sättes och utgår i penningar, har Riksdagen ansett

samma grundsats äfven vid förevarande löneroglering böra vinna tillämpning.

§ 5.

Då klockaren, i egenskap af den kyrkliga kommunens tjänsteman, icke har att betjena kommunens fastighetsegare eller fastighetsbrukare i vidsträcktare mån än dess öfrige medlemmar, lär icke någon särskild andel af lönen böra desse uteslutande påföras; och med afseende ej mindre å klockarebefattningens hela karakter än å den röstgrund vid tillsättningen, som numera jemlikt Eders Kongl. Maj:ts kungörelse af den 6 December 1878 är gällande, synes denna lön böra utgöras efter samma grunder, som i allmänhet äro stadgade för de afgifter, om hvilka kyrkostämman besluter, och särskildt torde icke skäl förekomma att låta någon del af lönen utgå genom personella bidrag — ett beskattningssätt, som tvärt om bör allt mera inskränkas, och hvilket härvidlag vore desto mera oegentligt, som flertalet af dem, som skulle drabbas af denna beskattning, icke ega rösträtt i fråga om klockareval.

§ 7.

Åt denna § har Riksdagen gifvit en affattning, hvaraf tydligen framgår, att församling, hvars klockare enligt hittills gällande bestämmelser uppburit helgonskyld, må, när hon på grund af förordningen vidtager reglering af klockarelönen, vara oförhindrad att låta helgonskylden fortfarande utgå till sådan lön. Att så sker, har nemligen en särskild betydelse, enär annars de fastighetsegare, som nu utgöra helgonskyld, skulle, derest denna, i stället för att utgå till lön åt klockaren, komme att användas till uppehållande af kyrkotjänsten i öfrigt och till folkundervisningens behof, nödgas att, oaktadt de fortfarande erlade den förut till klockaren gående helgonskylden, derjemte i sin mån vidkännas bidrag till utgörande af den reglerade klockarelönen.

För att, derest församling besluter, att helgonskyld fortfarande skall utgå till klockarelön, den omgång och det besvär må förekommas, som uppstode, derest helgonskylden skulle, såsom för närvarande vanligen plägar ske, lösas med ett år från år vexlande medelmarkegångspris, har Riksdagen föreslagit, att helgonskyld, som bibehålles vid klockarelön, skall vid reglering af nämnda lön sättas att utgå i penningar med ett för hela den tid, regleringen kommer att gälla, på en gång bestämdt belopp, motsvarande medeltalet af medelmarkegångsprisen i länet för åren 1874—1883.

I Riksdagens förslag saknas bestämmelser *dels* om särskild rätt att föra besvär öfver beslut om reglering, *dels* om viss tid, under hvilken skedd reglering skall vara gällande, *dels* om uppördssättet beträffande klockarelön. Utelemnandet af bestämmelser i dessa delar står emellertid i noga öfverensstämmelse med hela den karakter, Riksdagen ansett böra åt regleringen gifvas. Riksdagen har velat göra denna till en kyrkostämmosak såsom hvarje annan, endast med några få vägledande stadganden, och häraf följer, att särskild besvär rätt, utöfver hvad i allmänhet gäller beträffande kyrkostämmobeslut, icke bort lemnas. Man torde kunna med full tillförsigt åt församlingarna öfverlåta att sjelfva handhafva denna anläggning lika väl som anordnandet af den öfriga eller lägre kyrkobetjeningens aflönande, beträffande hvilket icke veterligen försports någon klagan eller något missbruk. Skulle någon församling sätta klockarelönen allt för lågt, bestraffar detta sig sjelf, i det att församlingen då ej får någon klockare, och en lämplig förhöjning torde vid sådant förhållande ej uteblifva. Det lär ej heller kunna anses för församlingarna nog betryggande att åt myndigheter, som ofta ej närmare känna de vexlande förhållandena i de särskilda orterna, öfverlåta att, oberoende af församlingarnas beslut, bestämma hvad i lön skall bestås klockaren, enär derför helt och hållet saknas objektiva grunder, och afgörandet sålunda skulle komma att ytterst bero på myndigheternas subjektiva omdöme. Någon särskild besvär rätt torde äfven vara mindre behöflig, då regleringen icke sker för viss tid, utan kan när som helst, på yrkande af löntagare eller löngifvare, ändras, redan af löntagare förvärfvad rätt naturligen oförkränt. De så olika förhållandena å olika orter af vårt land mana ock till att icke genom särskildt stadgande binda en församling för viss tid vid en gång beslutad reglering, som må hända inom kort kan befinnas olämplig.

Då klockarelön skall utgå efter de grunder, som för kommunalutskylder äro i allmänhet bestämda, följer häraf, att, derest icke till följd af särskilda förhållanden församling finner annan ordning för uppördens verkställande vara lämplig och nödig samt derom besluter, lönen kommer att, enligt § 38 i förordningen om kyrkostämma, samt kyrkoråd och skolråd samt § 40 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm, uppbaras i samma ordning som öfriga skattebidrag till kommunen; hvadan särskild bestämmelse om uppördssättet är onödig.

Riksdagen har sålunda för sin del antagit följande

Förordning angående allmänt ordnande af klockarnes löneinkomster.

Som grunderna och sättet för klockarnes aflöning funnits vara icke allenast i flere hänseenden mindre lämpliga utan ock af beskaffenhet att föranleda tvister mellan löntagare och löngifvare, samt förty fråga uppstått om förändring af de i ämnet gällande stadganden, de der, hvad landet angår, hufvudsakligen innehållas, för rikets gamla landskap i 6:te punkten af Kongl. förordningen den 8 Februari 1681, för Gotland i en år 1696 gjord uppteckning af hvad der i förevarande afseende varit öfligt, för Bohuslän i 14:de punkten af Kongl. brefvet den 25 September 1722, för Halland i Kongl. brefvet den 26 Februari 1723, för Skåne i 15 punkten af Kongl. förordningen den 16 Oktober 1723 och för Blekinge i 13:de punkten af Kongl. stadfästelsen den 9 Juni 1747; alltså varder, med upphäfvande af hvad omförmälda författningar samt särskilda i ämnet gifna stadganden och vidtagna bestämmelser innehålla mot denna förordning stridande, härigenom stadgadt som följer:

§ 1.

Hvarje kyrkoförsamling, der klockarens löneförmåner icke redan blifvit ordnade i full öfverensstämmelse med de i denna förordning stadgade grunder, skall inom tre år efter det, under hvilket förordningen utfärdats, å kyrkostämma verkställa sådan lönereglering.

§ 2.

Den klockaren tillkommande lön bör bestämmas i skäligt förhållande till omfattningen af hans tjenstegöromål samt beräknas så, att alla offer och afgifter för särskilda förrättningar upphöra.

§ 3.

Klockaren skall bibehållas vid bostad och jord, som må vara honom på lön anslagna; dock att förmånen af bostaden och afkastningen af jorden må i lönen inberäknas, så vidt hinder ej möter af särskildt meddelade föreskrifter.

§ 4.

Hvad utöfver förmån och afkastning, hvarom i § 3 sägs, till klockares aflöning erfordras, skall sättas och utgå i penningar.

§ 5.

Den till klockare i penningar utgående lön skall af församlingen sammanskjutas efter de grunder, som för kommunalutskylders utgörande i allmänhet äro stadgade.

§ 6.

Klockare, som varder tillsatt efter det denna förordning utfärdats, skall vara skyldig att från och med året näst efter det, då löneroglering inom församlingen kommer till stånd, åtnöjas med den lön, som dervid bestämmes. I öfrigt skall löneroglerings tillämpning inträda vid det ombyte af klockare, som eger rum näst efter det beslutet om lönerogleringen vunnit laga kraft eller deröfver anförda besvär blifvit slutligen afgjorda, derest ej den, som vid nämnda tid innehar klockaretjensten, medgifver, att regleringen må vinna tillämpning redan under hans tjenstetid.

§ 7.

Der helgonskyld för närvarande ingår bland klockares löneförmåner, må dervid, så framt icke annorlunda beslutes, förblifva; dock att den utskyld då skall, jemlikt § 4, omsättas och utgå i penningar. Till grund för omsättningen skall läggas medeltalet af medelmarkegångsprisen i länet för de tio åren 1874—1883. I församling, der till följd af föreskriften i § 1 löneroglering blifvit verkställd och begynt tillämpas, skola hittills gällande bestämmelser angående klockarelönens utgörande upphöra att lända till efterrättelse. Församling, hvars klockare enligt vidtagen löneroglering icke vidare kommer att åtnjuta helgonskyld, ege använda denna till uppehållande i öfrigt af kyrkotjensten eller till folkundervisningens behof.

Det beslut, Riksdagen sålunda för sin del fattat, får Riksdagen härmed för Eders Kongl. Maj:t anmäla.

Med undersåtlig vördnad,

O. S. V.

Stockholm den 17 Maj 1883.